Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000876

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 07-04-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Любимова Анастасія Яківна
2. Anastasiia Y. Liubymova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1313-9047

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 025

Назва наукової спеціальності: Музичне мистецтво

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Музичне мистецтво

Дата захисту: 01-03-2023

Спеціальність за освітою: Музичне мистецтво

Місце роботи здобувача: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 854

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.41.85, 18.41.85.11

Тема дисертації:

1. Традиційна пісенна культура пізнього формування в ареалі Дніпровських порогів: специфіка жанрової системи

2. Traditional song culture of the late formation in the area of the Dnieper rapids: specifics of the genre system

Реферат/анотація:

1. У дисертації вивчається сучасний стан традиційної (сільської) пісенної культури українського Степу в його окремому географічному сегменті. Для дослідження обрано землі на обох берегах Дніпра, що прилягають до зони порогів в нижній течії ріки (приблизно в межах сучасної Дніпропетровської області). Музичні традиції цієї території ще не були системно обстежені та описані, тому до сьогодні вона залишалася «білою плямою» на мапі етномузикознавчих досліджень України. Відсутність фахових наукових праць, які б характеризували місцеву пісенну культуру – брак не тільки аналітичних статей, але й первинних описів джерельних матеріалів (як і слабкий рівень власне джерел, придатних для етномузикологічного дослідження) – обумовила актуальність обраної теми. Формування джерельної бази методом власних польових обстежень було одним з ключових завдань дослідження терену, розгорнутого у 2015 році. Важливим маркером

Степових земель, який вирізняє їх з поміж інших етнографічних зон історичної (за висловом історикині Наталі Яковенко) України (її політичних контурів до XVII століття), є пізнє заселення постійними (осілими, не кочовими) мешканцями. Вони переміщувалися сюди протягом XVII–XX століть з різних територій, українських та іноетнічних. Українські переселенці склали головний масив сільського населення. У сформованому поліетнічному оточенні їх пісенна культура виявилася достатньо міцною, аби втримати свої засадничі елементи – репертуар, жанри старшого походження, характерну музичну стилістику. Першими осілими поселенцями цих теренів стали козаки (вони заклали тут козацькі зимівники, паланки, слободи – є відомості про понад 40 населених пунктів, що ведуть свою історію від тогочасних поселень). Специфіка життя і побуту козаків, історична роль козацького війська, визначні постаті та легенди про них знайшли втілення у специфічному шарі українських творів – козацьких піснях, що відзначалися високим стилем поезій і складними багатоголосними фактурними рішеннями. У 2017 році цей феномен української народновокальної культури був внесений до Списку об'єктів нематеріальної спадщини UNESKO , що потребують охорони. Окрім творів цього золотого фонду в сільській практиці ареалу Дніпровських порогів на початок XXI століття ще залишалися вартісні пісенні твори, що обслуговували ритуальні традиції українців – певні свята календарного циклу та оформлення шлюбної драми. Важливість їх дослідження посилюється невпинним згасанням традицій під впливом нових форм масової культури, особливо стрімким на теренах пізнішого заселення та у регіонах, що зазнали штучної руйнації з техногенних причин. Ці згубні тенденції стимулювали етномузикологів, зокрема, працівників та викладачів Дніпропетровської академії музики, до якнайшвидшого охоплення ближчих Степових територій експедиційними розвідками – вони проводилися протягом 2015–2018 років, після чого припинилися через пандемію Covid. Трагічні події війни, розв'язаної в Україні росіянами 24 лютого 2022 року, масовані ракетні удари по південних районах області роблять зібраний на цей час фольклорний матеріал безцінним фондом наших культурних надбань. Метою дисертаційної роботи було всебічне вивчення українських музично-етнографічних традицій ареалу Дніпровських порогів з акцентом на пісенному репертуарі старшого походження: фіксація його сучасного стану та спроби мелотипологічної реконструкції вихідних форм і з'ясування місцевостей їх географічного походження. Для досягнення мети були виконані такі завдання: – проведене обстеження теренів навколо Дніпровських порогів методом польової роботи з фіксацією на аудіо- та відеоносіях (разом понад 300 годин звучання) народнопісенного матеріалу, який побутує в окресленій зоні або ж зберігся в пам'яті місцевих жителів; – призбирані матеріали архівовано (зокрема, виконано понад 200 нотацій польових аудіозаписів), долучено нотографічні та фонографічні джерела, отримані від місцевих мешканців та з приватних архівів, тобто сформовано представницьку джерельну базу дослідження (понад 1500 пісенних творів та супутньої їм етнографічної інформації); – серед згромадженого новоздобутого матеріалу виявлено ключові жанрові шари пісень, які презентують культуру терену; – у межах жанрових шарів виокремлено менші групи та підгрупи, кожну з яких проаналізовано у функціональному, мелотипологічному, мелостильовому й ареальному аспектах; – обрядові мелодії зимового (близько 300 одиниць) та весільного (близько 450 одиниць) жанрів систематизовано відповідно до сучасних мелотипологічних підходів, які практикують дослідники Лабораторії етномузикології НМАУ, укладено мелоаналітичні таблиці, що відображають класифікацію місцевих пісенних типів та їх статистику; – типові обрядові мелодії регіонального репертуару зіставлено із відповідними зразками з суміжних етнографічних зон для з'ясування місцевостей їх первинного походження

2. The dissertation studies the current state of the traditional (rural) song culture of the Ukrainian Steppe in its specific geographic segment. Lands on both banks of the Dnieper, adjacent to the zone of rapids in the lower flows of the river (approximately within the limits of the modern Dnipropetrovsk region) was chosen for the study. The musical traditions of this territory have not yet been systematically surveyed and described, so until today it remained a "white spot" on the map of ethnomusicological studies of Ukraine. The lack of specialized scientific works that would characterize the local song culture – the lack of not only analytical articles, but also primary descriptions of source materials (as well as the low level of actual sources suitable for ethnomusicological research) – determined the relevance of the chosen topic. The formation of the source base by the method of own field surveys was one of the key tasks of the field research started in 2015. An important marker of the steppe

lands, which distinguishes them from other ethnographic zones of historical (according to the historian Natalia Yakovenko) Ukraine (its political contours until the 17th century), is the late settlement by permanent (sedentary) residents. They moved here during the 17th–20th centuries from various Ukrainian and foreign territories. Ukrainian resettlers formed the main array of the rural population. In the formed polyethnic environment, their song culture turned out to be strong enough to retain its basic elements – repertoire, genres of older origin, characteristic musical style. The Cossacks were the first sedentary (non-nomadic) settlers of these areas (they established Cossack winter quarters, palanquins, and slobodas here – there is information about more than 40 settlements that trace their history to the settlements of that time). The specifics of the life and lifestyle of the Cossacks, the historical role of the Cossack army, prominent figures and legends about them were embodied in a specific layer of Ukrainian songs – Cossack songs, which were distinguished by a high style of poetry and complex polyphonic textural solutions. In 2017, this phenomenon of Ukrainian folk vocal culture was included in the UNESCO List of Intangible Heritage Sites in Need of Protection. In addition to the works of this golden fund, at the beginning of the 21st century, valuable song pieces that served the ritual traditions of Ukrainians – certain holidays of the calendar cycle and the design of the marriage drama – remained in the rural practice of the area of the Dnieper rapids at the beginning of the 21st century. The importance of their research is enhanced by the incessant natural fading of traditions under the influence of new forms of mass culture, especially rapid in the areas of later settlement and in regions that have undergone artificial destruction for man-made reasons. These harmful trends stimulated ethnomusicologists, in particular, employees and teachers of the Dnipropetrovsk Academy of Music, to explore the nearest steppe territories as soon as possible – the expeditions were conducted during 2015–2018, after which they stopped due to the COVID-19 pandemic. The tragic events of the war unleashed in Ukraine by the Russians on February 24, 2022, massive missile strikes on the Southern districts of the Dnipropetrovsk region make the folklore material collected at that time an invaluable fund of our cultural heritage. The main goal of the dissertation was a comprehensive research of the musical and ethnographic traditions of the area of the Dnieper rapids with an emphasis on the song repertoire of older origin, the identification of the main genre layers, groups and subgroups in the newly acquired field materials, and the analysis of each song group in functional, melody-typological, melostylistic and areal aspects, as well as comparison of the regional repertoire with corresponding samples from adjacent ethnographic zones and a hypothetical reconstruction of the localities of their primary origin. To achieve the goal, the following tasks were performed: – a survey of the terrain around the Dnieper rapids was carried out by the method of field work with recording on audio and video media (more than 300 hours of sound in total) of folk song material that lives in the delineated zone or is preserved in the memory of local residents; – the collected materials were archived (in particular, more than 200 notations of field audio recordings were made), notographic and phonographic sources obtained from local residents and from private archives were added, that is, a representative research source base was formed (over 1,500 songs and accompanying ethnographic information); – key genre layers of songs presenting the culture of the territory were revealed among the collected newly acquired material

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Любимова А. Я. Зимові пісні правобережжя Дніпропетровської області // Проблеми етномузикології. Вип. 11. Київ, 2016. С. 77–82.

- Любимова А. Я. Козацькі пісні як частина усної спадщини Нижньої Наддніпрянщини // Проблеми етномузикології. Вип. 14. Київ, 2019. С. 129–140
- Любимова А. Я. Весільні мелодії «середньодніпровського набору» в ареалі Дніпровських порогів // Музикознавча думка Дніпропетровщини : збірник наук. статей. Вип. 21 (2, 2021). Дніпро : ГРАНІ, 2021. С. 122–144.
- Любимова А. Я. Бытование народной песенной культуры в районе днепровских порогов в XXI веке // The European Journal of Arts. Vienna : Premier Publishing s.r.o., 2021. № 4. Pp. 64–70.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Клименко Ірина Віталіївна

2. Iryna V. Klymenko

Кваліфікація: д. мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2462-6599

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Довгалюк Ірина Сергіївна

2. Iryna S. Dovhaliuk

Кваліфікація: д. мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4219-6342

Додаткова інформація: https://scholar.google.com/citations?user=cBtPBd0AAAAJ&hl=uk; Web of Science ResearcherID: CNY-9999-2022; Scopus Author ID: 57394414000

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Слюжинскас Рімантас ...
2. Rimantas Sliuzhinskas

Кваліфікація: д. мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4005-3652

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Литовська академія музики і театру

Код за ЄДРПОУ: 111950624

Місцезнаходження: Gedimino Ave. 42, Вільнюс, 01110, Литва

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Скаженик Маргарита Вікторівна
2. Marharyta V. Skazhenyk

Кваліфікація: к. мист., доцент, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8921-6144

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214159

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шевчук Олена Юріївна

2. Olena Y. Shevchuk

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0994-5858

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Гусарчук Тетяна Володимирівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Гусарчук Тетяна Володимирівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Волосатих Ольга Юріївна
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна